

תוכנית לשיפור היכולת התנועתית אצל מבוגרים עם מוגבלות שכלית ותנועתית חמורה

ג'ניפר ג'קוב גונזלז, ¹BPT, MScPT, כרמית כהנא, ²BPT, MScPT, וינסנטה אנטוניו גיאה קבאג'רו, ³RN, Ph.D

¹ מרכז כוכב, עמותת כוכב הצפון, מעלות

² מערך שירותי הבריאות, משרד הרווחה והביטחון החברתי

³ International University of Valencia

תקציר

מרבובות, משוב ושימוש בעזרים או בתמיכה הנדרשים לשמירת התנוחה. השימוש בעזרים ובתמיכה הופחת בהתאם לשיפור ביכולת של המטופלים. נוסף על כך, תרגלו המטופלים את המיומנויות התנועתיות גם כחלק מן השגרה היומית. לבחינת השפעת הטיפול הופעלו כלים סטטיסטיים אפרמטריים (כגון מבחן פרידמן ומבחן ווילקוקסון).

תוצאות: מדדי התוצאה לאורך תקופת ההתערבות הראו שינוי מובהק ברמת התפקוד בישיבה ($p=0.0002$), בעמידה ($p=0.024$) ובהליכה ($p=0.0003$). במעברים ובסיבוב על ציר בעמידה נראתה מגמה שונה. אף על פי שהמבחן הסטטיסטי לא הראה שיפור משמעותי במדדים אלו, הנבדקים שהציגו יכולת תנועתית מינימלית בכניסה לתוכנית הפגינו שיפור גם בתפקודים אלו.

מסקנות: תוכנית MOVE מתבססת על עקרונות הלמידה המוטורית, ומשלבת תמיכה ושימוש בעזרים חיצוניים כדי להקל על מטופלים עם מגבלה קשה להתנסות ולהמשיך לתרגל מיומנויות תנועתיות שונות. נצפו שיפורים מובהקים סטטיסטיים במיומנויות תנועתיות בסיסיות, כגון ישיבה, עמידה והליכה. עבודה זו מצביעה על הפוטנציאל של תוכנית MOVE בשיפור איכות החיים של אנשים מבוגרים עם מוגבלות שכלית ותנועתית חמורה על ידי שיפור התפקוד היומיומי שלהם ורמת השתתפותם בחיי היומיום.

מילות מפתח: בוגרים, מוגבלות שכלית התפתחותית משמעותית, תוכנית MOVE, מיומנויות מוטוריות, תפקודי היומיום, השתתפות

רקע: תוכניות הטיפול במרכז יום למבוגרים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ותנועתית חמורה מתמקדות בעיקר בשימור מצבם הנוכחי, בשמירה על מיומנויותיהם התנועתיות ובמניעת הידרדרות בריאותית (כמו פצעי לחץ או דפורמציות). תוכנית MOVE (Mobility Opportunities Via Education) היא שיטה המשלבת למידת תנועות מוכוונת משימה/מטרה באמצעות עזרים חיצוניים ותמיכה, שנועדו לאפשר לאנשים עם מוגבלויות פיזיות ושכליות קשות ללמוד מיומנויות תנועתיות תפקודיות, כגון ישיבה, עמידה, הליכה ומעבר ביניהם בלי להיזקק כמעט לתמיכה. מיומנויות אלו נחוצות לאנשים בוגרים לשגרת חיים בעלת משמעות בסביבה הביתית והקהילתית.

שיטה: עבודה זו מתארת תוכנית התערבות שיקומית שהופעלה בקרב 11 מקבלי שירות מבוגרים (בני 23-55) עם מוגבלויות פיזיות ושכליות חמורות ממרכז יום טיפולי. כל מקבלי השירות שענו על קריטריוני ההכללה ושאושרו על ידי האפוטרופוס והרופא שלהם קיבלו את הטיפול המתואר. כל המטופלים קיבלו בעבר טיפול מניעתי ומשמר בלבד (שינויי תנוחה, מניעת פצעי לחץ וכו'). ההתערבות נעשתה כחלק מטיפול הפיזיותרפיה השגרתי במרכז היום. במסגרת עבודה זו הוערכו המשתתפים לפני ההתערבות, באמצע ההתערבות ולאחריה כדי לאמוד את היכולת התנועתית שלהם ואת מידת הסיוע הנדרשת להם כדי לשמור על תנוחות, כגון ישיבה, הליכה ועמידה. המשתתפים טופלו פרטנית פעמיים-שלוש בשבוע במפגשים בני שעה במשך שישה חודשים. מפגשים אלה כללו תרגול מיומנויות תנועתיות ותפקודיות (ישיבה, הליכה ועמידה) על פי עקרונות הלמידה המוטורית, הכוללות חזרות